

Forsvar for dødsdommer

Av Erik Gjems-Onstad, Asker

Aftenposten Onsdag 6. april 1988

De seks dødsdommene i Sør-Afrika har fått bred omtale i norsk presse. Fremstillingen har vært temmelig ensidig. Derfor noen motforestillinger.

Da Norge kom i en krisesituasjon — siste verdenskrig — ble det foretatt ca. 60 likvideringer i Norge. Det var våre tøffeste krigere som fikk disse oppdragene. De visste at de ikke var beskyttet av noen folkerettsregler, og de ventet ingen nåde om de ble tatt.

Adgangen til dødsstraff var meget begrenset etter norsk rett før krigen. Reglene ble vesentlig utvidet under krigen, og etter krigen ble 37 mennesker henrettet i Norge.

I beredsskapslovgivningen av 1950 ble reglene om dødsstraff revidert og til dels utvidet. Det var først i 1979 at dødsstraffen ble opphevet i Norge.

Gjennomlevd en krise

Sør-Afrika har gjennomlevd en krise. «Den ubrytelige allianse» mellom det sørafrikanske kommunistparti og African National Congress (ANC) har forsøkt å gjøre revolusjon — mange har karakterisert situasjonen som en borgerkrig.

I denne situasjonen har de revolusjonære likvidert mange hundre mennesker ved å tre en bilring fylt med olje og bensin ned over halsen på dem og brenne dem levende (necklace).

En hovedrolle

De seks, som nå har fått sine saker utsett med mulighet for gjenopptagelse, er dømt for å ha vært med på en slik necklacing. Det avgjørende er ikke om hver enkelt av de dømte selv har tredd bilringen ned over hodet på offeret, eller hvem som har tent fyrstikken. Etter

dommen har hver enkelt av dem spilt en hovedrolle i aksjonen. (I Norge hadde vi nylig en drapssak hvor hovedmannen ble dømt til en meget streng straff utelukkende for psykisk medvirkning).

I Sør-Afrika regner man med at revolusjonsforsøket er nedkjempet for denne gang. Det er stort sett rolige forhold i landet, bortsett fra en del hevnaksjoner fra andre grupperinger mot de resterende revolusjonære. Regjeringen sitter trygt. Den har erklært seg villig til å dele makten med alle befolkningsgrupper i landet. Men den vil ikke gi fra seg makten, og noen sort president i Sør-Afrika er ikke aktuelt i dette århundre.

Sterkt engasjert

Den norske regjeringen har engasjert seg sterkt med en årlig støtte på ca. 40 millioner kroner til de revolusjonære i ANC og PAC, som har fått sin utdanning både i Angola og i Tanzania, men ikke minst i Sovjet, Ukraina, Øst-Tyskland og Libya.

Norges samlede omkostninger for å motarbeide regjeringen i Sør-Afrika kan anslås til en milliard kroner pr. år. I den krisesituasjon som vårt land nå er i, må man spørre om vi har råd til å fortsette denne krigen.

La meg føye til at Norge er fullstendig i utakt med både Ronald Reagan, Margaret Thatcher og Helmut Kohl, som alle er imot den boikottlinjen som Norge har vært en forkjemper for. Og det store flertall av den sorte befolkningen i Sør-Afrika ønsker hverken boikott eller revolusjon, men en fredelig utvikling i Sør-Afrika.

Ved en mer moderat holdning overfor Sør-Afrika vil vi vel også ha større muligheter for å påvirke utviklingen i landet.